

ИЗТОКЪ

Седмичникъ за политико-общественъ и културенъ нивотъ Редактира комитетъ

ВЕЛИКИ И БЕЗСМЪРТНИ НА ГЕРОЯ

Изпълни се пророчеството свято — живъ —
си ти —
и ще живѣешъ винаги въ сърдцата млади
и горещи,
съ безсмъртната лъча на подвига смъртта
си осветилъ,
негаснещъ ликъ, предъ който всички днеска
палимъ свѣщи.

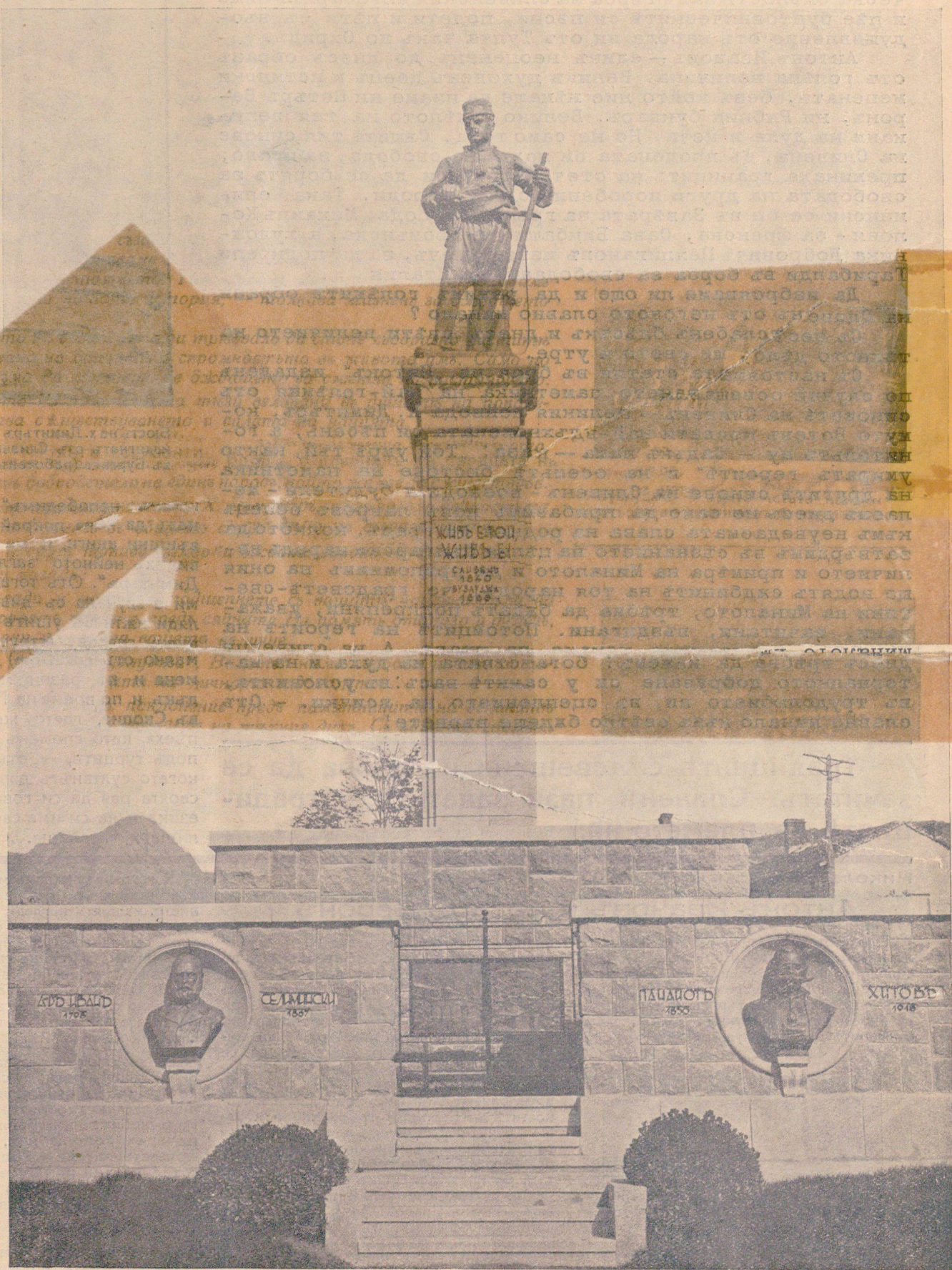
Безволие когато угаси надеждния свѣтликъ,
и обезвѣра ни налегне като гробенъ камъкъ,
предъ насъ възстава твоятъ образъ —
мощенъ и великъ
въ очитъ съ повелителенъ и гордо гневенъ
пламъкъ.

И леко дишаме, и гледаме Балкана
тъмносинъ,
и чуваме жътваркитъ въ безкраинитъ долини,
и твърдо вѣрваме, и знаемъ: нѣма да загине
народътъ, който е родилъ такъвъ герой
и синъ!

Е. БАТРИНА
Величието на единъ народъ тръбва да се
мери не само по количеството на материал-
нитъ приобиваки, но преди всичко по каче-
ството на неговитъ духовни и нравствени
постижения.

Българскиятъ народъ може да бжде гордъ,
защото неговата история изобилствува съ
случаи на нравствено величие и ненадминатъ
героизмъ. Дейцитъ отъ Възраждането сж
живи примеръ за това. Особено свѣтълъ
между тяхъ е образътъ на Х. Димитъръ.
Неговиятъ подвигъ на Бузлуджа е една
безсмъртна епопея. И затова „живъ е той“,
и живъ ще бжде на вѣки въ всѣко българско
сърдце, като сжкъ споменъ и свещенъ образъ
на национална гордостъ.

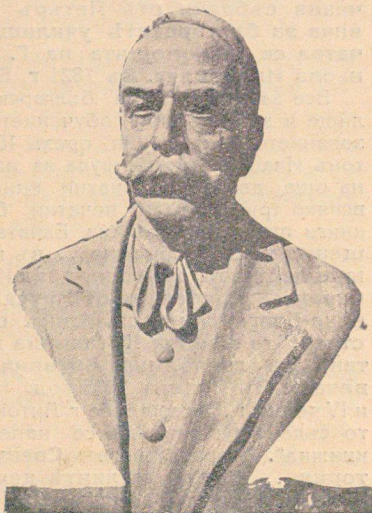
ПРОФЕСОРЪ Н. ДОЛАПЧИЕВЪ

Антонъ Ивановъ

Иванъ Добровски

Сава Доброплодни

Д-ръ Ив. Селимински

Арх. Георги Козаровъ
Сливенски кметъ

Отъ славно минало къмъ свѣтло бѣдеще

Сто и петдесетъ години Сливенъ работи и се бори за български народъ и държава... двойното робство — това на турското владичество и онова на фанариотитѣ можеше да бѣде свалено само съ общитѣ сили на меча и на перото. Сливенъ даде борци еднакво и за едното и за другото. Неговитѣ хайдуци, четници, воеводи драговошно съ вѣра и съзнание за дългъ и честъ, проливаха кърви за народна свобода и оставиха кости по чукаритѣ на Балкана. Бузлуджа овенча дѣлото имъ и обезсмърти чутовния имъ подвигъ!... И въ борбата на народа ни за духовна свобода, за запазване на българщината — Сливенъ даде най-първитѣ и най-големитѣ борци-будители, учители-просвѣтители:

— Д-ръ Селимински — пръвъ български ученъ книжовникъ и философъ, който наредъ съ Добровски се явява най-яркия борецъ срещу елинизма и основателъ на първото българско класно училище. Добри Чинтуловъ — първия истински български поетъ-революционеръ, който съ епическа смѣлостъ задъ гърба на сливенския мюесарифъ пише и пѣе бунтовническитѣ си пѣсни, подети и пѣти съ въодушевление отъ народа ни отъ Тулча чакъ до Охридъ.

Антонъ Ивановъ — единъ неосцененъ до днесъ образъ отъ голѣма величина. Великъ духовенъ деецъ и истински меценатъ, безъ който ние нѣмаше да имаме ни Петъръ Беронъ, ни Рибния букваръ. Велико е дѣлото на тия великани на духа и меча. Но не само това. Сжитѣ тия синове на Сливена, съ вродената си жажда за свобода, за право, преминаха границитѣ на отечеството си да се борятъ за свободата на други поробени тогава народи. Така Селимински се би въ Завѣрата за гръцка свобода, Михаилъ Колони — за френска, Сава Вимбаши — за ромънска, а художника Добровичъ Пехливановъ извади мечъ, за да подкрепи Гарибалди въ борба за свободаат на Италия...

Да изброяваме ли още и да редимъ голѣмитѣ образи на Сливенъ отъ неговото славно минало?

Съ неоглабелъ блѣсъкъ и днесъ свѣти величието на тѣхното дѣло, ще свети и утре.

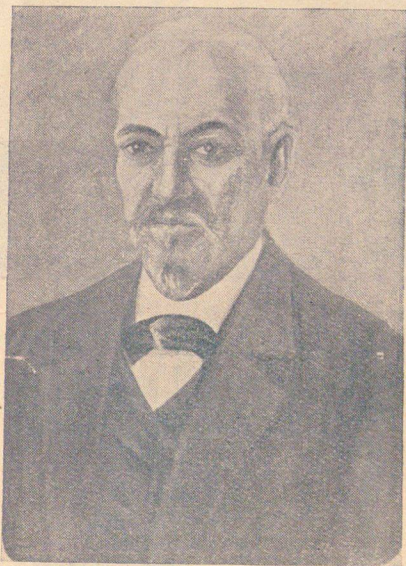
Съ настоящата статия въ броя на „Изтокъ“ издаденъ по случай освещаването на паметника на най-големия отъ синоветѣ на Сливенъ — великия войвода Х. Димитъръ, когото Ботевъ посвети най-вдѣхновената си пѣсенъ, а гонителитѣ му — Садкъ паша — каза: „Той умрѣ тъй, както умираатъ героитѣ“ и на осемтѣ бюстове на паметника на другитѣ синове на Сливенъ — воеводи и будители — желаемъ днесъ не само да припомнимъ новъ лавровъ венецъ къмъ неувѣдаемата слава на родния си градъ, колкото да затвърдимъ въ съзнанието на цѣлия български народъ величието и примѣра на Миналото и да припомнимъ на ония, що водятъ сѣдбинитѣ на тоя народъ, че градоветѣ-светини на Миналото, трѣбва да бѣдатъ подкрепяни, уважавани, зачитани, въздигани. Потомцитѣ на героитѣ на Миналото иматъ това право. А на онези, които днесъ трѣбва да кажемъ: „Богатствата на духа и на материалното добруване сж у самитѣ васъ въ условията, въ трудолюбието ви, въ сцелението на всички.“ — Отъ славно минало къмъ свѣтло бѣдеще вървете!

Традициитѣ сж свещени и трѣбва да се зачитатъ. Сливенъ пази заветитѣ и традициитѣ на племето ни.

Никола Табаковъ

Антонъ Ивановъ и Петъръ Беронъ

Презъ втората половина на XVIII столѣтие въ Брашовъ (Кронщадъ) Трансилвания, живѣятъ български емигранти-търговци, които съ ромънски и гръцки търговци образували търговско дружество, въ което първенствующа роля играятъ българитѣ и което служило за посрѣдникъ

АНТОНЪ ИВАНОВЪ

въ търговията между Австрия и балканскитѣ държави и главно между Седмоградско и България.

Къмъ края на вѣка тука е сливенеца Антонъ Ивановъ, Андонъ Ивановъ — или както се е подписвалъ тогавашния обичай на нашитѣ емигранти Антонъ Ивановичъ, който въ скоро време става единъ отъ първитѣ търговци на града, виденъ членъ на това търговско сдружение и идеаленъ ръководител на общитѣ дружествени работи.

Презъ време на гръцкото въстание — 1820 — 1821 год. — на гръцката завѣра въ

Влашко подъ водителството на тогавашния князъ Ипсиланти — Антонъ Ивановъ подпомага парично възстаницитѣ. Следъ неуспѣха на възстаницитѣ, Петъръ Беронъ заедно съ мнозина българи и гръци избѣгва отъ Букурещъ и се установява въ Брашовъ. Изпадналъ въ материална нищета, Беронъ е ималъ щастието да се сближи съ заможния и просвѣтенъ родолюбецъ Антонъ Ивановъ. Тоя уменъ и прозорливъ сливенецъ оценява способноститѣ на Берона и го взема за домашенъ учител на своитѣ деца. При Антонъ Ивановъ, подканянь и насърчаванъ отъ него, Беронъ за улеснение на работата си като домашенъ учител, постепенно съставя своя бележитъ Рибенъ Букваръ. Антонъ Ивановъ самъ горещъ ревнителъ на българското образование, съзнавайки добре голѣмата необходимостъ отъ подобни книги за българскитѣ училища, съ готовностъ дава срѣдства за отпечатването на букваря — единичната българска печатна книга, излѣзла презъ 1824 год. — Букваръ съ различни поучения събрани отъ Петъръ Х. Беронъ за българскитѣ училища. Апечатва се съ помощта на Г. И. Антонова Иановича. Въ 1821 г. Брашовъ.

Все за нуждитѣ на българското училище и за улеснение обучението и образованието на малкитѣ презъ 1825 г. Антонъ Ивановъ съдействува за издаването на още две старопечатни книги — отъ всичко три излѣзли печатни български книги презъ тази година. Едната — „Свещенно цѣлѣтосѣбране... въ полза на юношеството отъ господина Иоана Гибнера... преведено отъ руски на славяно-болгарски нашъ езикъ отъ Атастаса Стояновича Котлянина и посветена на господина Антония Иоановича... Въ Будиинъ 1825 год. На стр. III и IV четемъ: „Посвещение г. Антонию, който съдействува, за да се напечата тая книжка“. Втората книга — „Свещенна история... заради малкитѣ деца... издава на печатъ Василия Н. Неновича. Въ Будиинъ 1825 г. Въ тази старопечатна българска книга на първо мѣсто между спомоществувателитѣ личи името на нашия благодетель — „Помощници на тази книга: „Госп. Антоний Иоановичъ 500 гроша“.

Илия С. Бобчевъ

Тозъ юнакъ непобедимъ...

Името на Хаджи Димитра още въ детинството си почнахъ да чувамъ въ пѣсенята, която пѣха цигуларитѣ въ родния ми градъ Елена:

Всѣкой българинъ отъ сърдце,
Хвала нека въздаде
Хаджи Димитру войвода,
Тозъ юнакъ непобедимъ.

Едновременно съ това чувахъ по съседни дюкени, къщи и дворове да се пѣе отъ време на време:

Живъ е той, живъ е тамъ на балкана...

Но азъ разбрахъ, че и тая пѣсенъ се пѣе пакъ за хвала на „тозъ

Бюстъ на х. Димитъръ отъ паметника издигнатъ отъ Сливенската дружба въ Бургасъ (работенъ отъ В. Вичевъ)

юнакъ непобедимъ“, когато почнахъ да чѣта покрай учебницитѣ и външни книги, и въ детинскитѣ видѣхъ нейното заглавие: „Хаджи Димитъръ“. Отъ тогава тая пѣсенъ ми е звучала съ дивенъ чаръ. Хляди пѣти въ ушитѣ съ най-разнообразни гласове, (струва ми се, не помалко отъ десетина) въ разни времена и по разни мѣста, напоследъкъ и по време на Голѣмата война въ Скопие, гдето жени и деца я пѣха, като споменъ отъ робството подъ турцитѣ, — отъ онова време, когато султанътъ даваше право на своята рая да си говори и учи на езика и да си има свои църкви, училища и читалища...

Но тая пѣсенъ ако ми пѣеше за безсмъртието на Хаджи Димитра, съвсемъ не ми говореше и за неговия животъ. Не ми казваха нищо и пиеситѣ „Стефанъ Караджа“ отъ Т. Х. Станчевъ, и „Хаджи Димитъръ Асеновъ“ отъ Любенъ Каравеловъ, които се играяха отъ учители и граждани въ Еленското училище и за които имамъ още неиздадена малка студия. Едвамъ като ученикъ въ I класъ, азъ можахъ да узная отъ книгата на З. Стояновъ „Четитѣ въ България“ и да разбера, че „тамъ на Балкана“ се разбира Бузлуджа — свѣтото и историческо мѣсто.

Отъ тогава да се поклоня на славната Бузлуджа стана за мене голѣма мечта. Толкова повече, че не можахъ да я видя по време на Шипченскитѣ тържества въ 1902 г., когато предъ очитѣ ми се растла картината на решителнитѣ и славни Шипченски бойове, а и по-късно, когато се явихъ въ Балкана като защитникъ на с. Шейново по едно горско дѣло на Шейновци съ Шипчанци. Едва въ 1927 год. единъ огледъ по едно друго горско дѣло на Шипчанци съ държавата за частъ отъ Шипчанския балканъ, въ който се включваше и Бузлуджа, ме направи поклонникъ на Хаджи Димитровото лобно мѣсто.

Двата гроба на Хаджи Димитъръ и другаритѣ му много нѣщо казаха на сърдцето ми, но двоицата стари овчари, които ни придружаваха при огледа, много малко можахъ да ми разправятъ за последнитѣ часове на войводата и на неговата намалѣла върна дружина, или онова, що ми говорѣха, бѣше пълно съ безсмислени противоречия.

— Тогава, казвамъ, азъ ще ви опиша всичко кое какъ е било.

Наближаващата 60-годишнина отъ избиването на Хаджи Димитровата дружина още повече ме побуждаше да напиша нѣщо за нейна прослава, и азъ се заловихъ здраво за тая тъй приятна работа. Прочетохъ всичко, що бѣ писано въ книги, списания и весници и за Хаджията, Караджата и за другаритѣ имъ; дирихъ изъ Архива на българското възрождение и намѣрихъ писма, портрети, неиздадени до тогава. Да разоряхъ, че подъ влиянието на Раковски и Хаджията и Караджата сж схванали значението на българското

нешастнитѣ емигранти. Тоя сѣмъ за тоя лѣмо щастие и единствена утѣха да съдействува за настаняването на изгнаницитѣ изоставени български семейства — безъ домъ, безъ отечество, безъ родина, и за това казалъ: „Стига ми да видя установени на едно мѣсто... Паритѣ се печелятъ и губятъ, но не и човѣчината.“

Не продължи ли дѣлото на своя благодетель и Петъръ Беронъ? Колко млади българи получиха своето образование, благодарение материалната поддръжка на Берона? Колко училища прѣснати въ паланки и градчета се поддържаха, крепѣха и прибираха, пакъ благодарение на него, будната българска младежъ, за да я учатъ на повече обичъ къмъ роденъ безъ и родна киная?

Беронъ е истински продължителъ на своя благодетель. Но нито първиятъ, нито долубецъ меценатъ, нито негова бележитъ и ученъ продължителъ трѣбва да бѣдатъ раздѣлени единъ отъ другъ, когато става дума за бележития Рибенъ Букваръ. Тукъ се открива една послѣдната страница, която изследвача на Берона трѣбва да изясни — до къде се простира влиянието и участието на Антонъ Ивановъ въ дѣлото на Рибния Букваръ, до колко той е виновникъ за написването на тая книга, вънъ отъ материалната подкрепа, безъ която и безъ срѣдствата на Антонъ Ивановъ може би никога нѣмаше да излѣзе на свѣтъ тоя бележитъ букваръ, който и съ предговора си, и съ свѣтското съдържание и съ чисто българския езикъ, открива нова ера въ нашето доосвободително училище.

Така и двамата — Антонъ Ивановъ и Петъръ Беронъ бележитъ и свѣтли образи на нашето Съзрѣждане, откриватъ една важна и велика страница въ нашия културенъ възходъ. Тѣ ще живѣятъ нераздѣлно въ паметта на признателнитѣ поколения и ще сочатъ благороднитѣ усилия на българския упоритъ и мощенъ народностенъ гений къмъ просвѣта и свобода. За да пребѣждатъ думитѣ на признателния Селимински: „Ако завѣстѣта на настоящето поколение премѣлчава Ваше о (на Антонъ Ивановъ) благодѣяние, признателността на бѣдѣщитѣ поколения ще го посочатъ като примѣръ и като образецъ за младежта.“

ГЕОРГИ ХРУСАНОВЪ

ХИМНЪ НА БЕЗСМЪРТНИЯ

Трѣби трѣбете химнъ безсмъртенъ,
Камбани бийте съ грѣмъ и вой,
и въ блъска на день тържественъ
хвилете воинъ-герой!
Хвалете името велико
на легендарния юнакъ
еа Бузлуджа загиналъ храбро
срещу безмилостния врагъ!
Хвалете подвига всеславенъ
на героичния борецъ,
що въковетъ утѣнчата
съ безсмъртностъ, лаври и венецъ!

Запѣй можѣщата си пѣсенъ,
народе, гордъ и осевеливъ
и възхвали съвъ химни свети
духа на вожда — мѣченикъ!
Герой що падне въ бой неравенъ
не мре въвъ братскитѣ сърдѣца,
въ тѣхъ неговия подвигъ свети
съ лжѣтъ на хиляди слънца.
И неговото дѣло свято
като звезда въ нощта гори,
да води бѣдещитѣ войни
къмъ подвига на славни дни.

Трѣби трѣбете химнъ безсмъртенъ
хвалете славния герой,
днесъ неговия духъ витае
съ духътъ на подвизи безброй!
Тозъ който падне въ бранъ жестока
той никога не ще изгнѣй,
въ душитѣ на народъ прославенъ
духътъ му вѣчно ще живѣй!

бунтовничество, което трѣбваше да
измѣсти. Българското хайдушество.

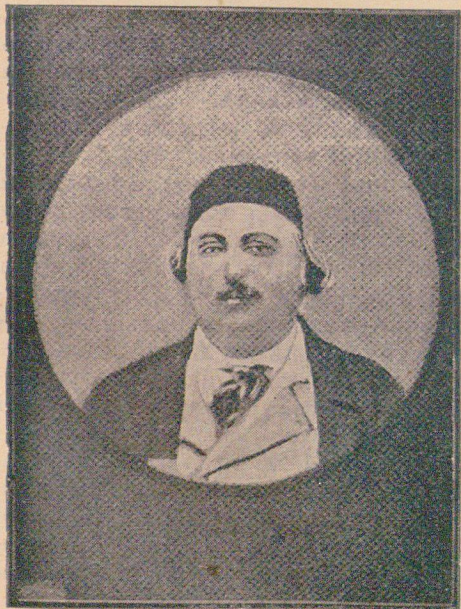
Нѣщо повече, убедихъ се, че
тия двоица войводи и дружината
имъ може да бѣдатъ сочени отъ
всички българи, и отъ началници и
отъ подчинени, като образецъ за
подражание.

Тържествувайки заедно съ всички
Сливенци и съ всички българи за
прославата на Хаджи Димитъръ съ
единъ величественъ паметникъ, до-
стоенъ за неговитѣ заслуги къмъ
отечеството, азъ се радвамъ, че сега
праздненството въ негова честъ ще
подбуди и тия, които малко или
нищо не сж чели за „тозъ юнакъ
непобедимъ“, да прочетатъ всичко
за него, за да се проникнатъ и тѣ
съ сжщата почитъ и съ сжщия въз-
торгъ, съ който писатели пишатъ
и „пѣвци пѣсни за него пѣятъ“...

Стилианъ Чилингировъ

МЕЖДУ ДВЕ ПѢСНИ

Стихотворниятъ позивъ на сли-
венеца Добри Чинтуловъ, така скри-
щомъ, но и така вдъхновено раз-
пространяванъ, намѣри отзвукъ въ
сърдѣцата на всички българи — на
стари и млади, на бедни и богати,

ДОБРИ П. ЧИНТУЛОВЪ — първиятъ бъл-
гарски поетъ, учител-просвѣтителъ.

та че и на ония, които бѣха счи-
тани като очи и уши на турската
власть. „Стани, стани, юнакъ бал-
кански, отъ сънъ дълбокъ се събуди“,
се носеше по гори и поляни, гдето
можеше да се извие волно надъ
поборенитѣ български простори илн

ПРОФ. Д. ТАБАКОВЪ

ВОЕВОДИТЪ

Всички воеводи, деца на Възраждането, бѣха отъ скромно произхож-
дение. Тѣ мобилизираха задграничнитѣ и вътрешни будни сили за великия
заветъ на народа и турѣха венецъ на славното дѣло на Възраждането.

Подвизитѣ на Х. Димитъръ, Хр. Ботевъ и четницитѣ имъ сж при-
мѣри на революционна смелостъ, която осжществи походи и дѣла, които
не бѣха човѣшки и теоретично възможни. Тѣзи водачи и бойци прите-
жавоха ценнитѣ качества: организация, самообладание, издържливостъ,
вѣчна бодростъ, воля въ действието, храбростъ, пламенностъ въ изпъл-
нение на замислитѣ, другарска и братска взаимностъ. Тѣзи качества
бѣха стѣлбоветъ на тѣхната героична стихия.

Чувството на преданностъ къмъ дѣлото, единство въ сжщанията,
скромностъ и простота въ героизмътъ, общъ къмъ народа и свободата
бѣха величието и бурята на тѣхната епопея.

Ето защо, великитѣ воеводи и храбритѣ имъ четници заслужено се
считатъ предтечи на ураганнитѣ военни устрѣми.

Панайотъ Хитовъ осжществи поетическия блѣнове на Добри Чун-
туловъ, като се любуваше свободно на балканскитѣ прелести; тѣй бѣше
сжщевременно обаятеленъ примѣръ за младитѣ въ навечерието на вели-
ката революционна борба и учителъ на Левски и Хаджията.

Воеводитѣ Х. Димитъръ, Ст. Караджата и четницитѣ имъ проче-
тоха за първи пѣтъ на „Бузлуджа“ най-величественитѣ уроци за пра-
вото на българския народъ да разполага съ сждбинитѣ си. Отзвукътъ на
тази епопея събуди съ възшебенъ замахъ душитѣ и сърдѣцата на поробе-
нитѣ българи; накара ги неволно да пѣятъ и събра съ светкавична бързина
разстроенихъ имъ морални сили отъ ярема. Хр. Ботевъ биде щастливъ,
за слава на народа ни, да олови божественитѣ мотиви на това събитие
и ги излѣ съ рѣдкѣ талантъ въ неговата великолепа и безсмъртна пѣ-
сенъ, посветена на Х. Димитъръ. Осемъ години следъ ехото на „Бузлуджа“
Ботевъ последва примѣра на Хаджията.

Тѣзи велики българи служиха най-добре на народа и посочиха пѣтъ,
по който трѣбваше да се създадатъ институциитѣ му.

Защо трѣбва да отпразваме погледъ въ миналото? На този въпросъ
отговаря най-добре настоящето. Тоя взоръ въ миналото е тѣй необходимъ
въ единъ моментъ на нашата история, — толкова жизненъ за бѣдащето
на народа.

Изграждането на държавата би трѣбвало да стане съобразно чиститѣ
принципи и идеали на борцитѣ и скромността въ живота имъ. Само по
този начинъ нѣма да жертвуваме бѣдащето за смѣтка на настоящето.

Отражението на идеалитѣ на тѣзи великани въ душитѣ на поколе-
нията обезпечава сжществуването и силата на нацията.

Посветитѣ хоризонти на българския народъ, които откликналъ въ сърдѣцата на
привързаностъ къмъ традициитѣ, бѣха откликналъ въ сърдѣцата на
първостепеннитѣ добродетели на единъ народъ, който желае да сжществува.

Паметникътъ-пантеонъ, начело съ Х. Димитъръ символизира дейността
и участието на Сливенъ въ общото славно дѣло на възраждането.

Нека тѣзи и други такива символи бѣдатъ законъ за единство.

Поетътъ би казалъ:

Славни воеводи и четници подшепнете съ вашитѣ чаровни дѣла на
тѣзи, които правятъ поклонъ предъ сѣяната Ви память отблизко и далечъ,
тайнитѣ дълбоки извори на вашето величие.

Научете ги, че безъ „Бузлуджа“, Во лѣтъ“ нѣма свобода и никога ща-
стието на народа не е пѣтъ на личното задоволство.

Смисълътъ на нашето поклонение предъ памятницитѣ на великитѣ
ратници е да се освежимъ отъ лѣта на тѣхния духъ. Съ нашитѣ спомени
ние крепиме надеждитѣ си и струва ни се, че отъ тѣхъ ни долитатъ
рой врилати чувствѣй.

Вѣковетъ ще се нижатъ въ бездната, а тѣзи безсмъртни синове
остиватъ връзка между поколенията.

Тѣ ще ни напомнятъ да бѣдемъ сплотени и пазимъ здраво заветаното
отъ тѣхъ. Великитѣ дейци така взематъ участие въ живота на държи-
вита отъ дѣното на гробоветѣ си.

съ пѣсенъта на подвига поне въ
всички културни страни на Европа,
но тия, чийто литератури познавамъ
добре, сж достатъчни да ме увѣрятъ,
че нѣма по-хубава, по-величествена,
по образна отъ пѣсенъта, която
Христо Ботѣвъ вдъхновено изпѣ
за подвига на Хаджи Димитъръ По-
образна и сжщевременно по-дълбо-
космислена отъ нея. Ако иска нѣкой
да се убеди, до каква дълбочина
на мисълта се достига чрезъ образа,
нека още еднажъ прочете стихо-
творението „Хаджи Димитъръ“ и,
като го прочете, да си отговори,
кое въ него не е мисълъ. Та по
пѣтъ на кои логически закони може
да се словосъчетае и да се изговори
тая строфа?

Тозъ, който падне въ бой за свобода,
Той не умира, него жалеатъ
Земя и небо, звѣръ и природа
И пѣвци пѣсни за него пѣятъ.

А има ли нѣкъде въ свѣтовната
литература картина по-чаровна, по-
вълшебна, по национална отъ кар-
тината на вечерътъ, въ която сякашъ
всичко се подчинява на поета и се
движи по каприза на неговото твор-
ческо въображение?

Настане вечеръ, месецъ изгрѣе
Звѣзди обсиятъ свода небесенъ;
Гора зашуми, вѣтъръ повѣе,
Балканътъ пѣе хайдушка пѣсенъ.

Или... но кое ли въ това вълшебно
стихотворение не е картина, не е
мисълъ, не е възторгъ, не е и сте-
нание? Проплаква ли е нѣкога
българската душа по-горчиво и сж-
щевременно по-кораво? Четете:

Жѣтва е сега, пѣйте робини,
Тѣзъ тѣжни пѣсни, греи и ти слънце,
Въ тазъ робска земя ще да загине
И тоя юнакъ, но млякънъ сърдце!

СТЕФАНЪ СТАНЧЕВЪ

ОРЕЛЪТЪ НА БУЗЛУДЖА

Баладата започва странно
и прозвучава живъ е той!
Надъ Бузлуджа мглитъ ранни
разливатъ звуци на покой.

Върхътъ къмъ слънцето издига
въ роса окжпано чело.
И свети въ огнена верига
ануй, което е било.

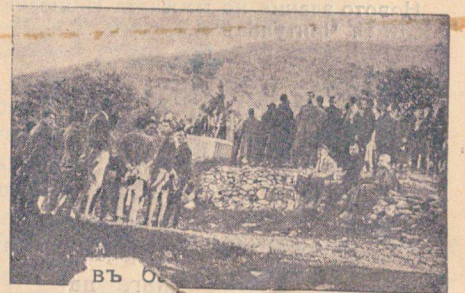
Излита, гордъ, въ лазури свежи
духътъ на смелия орелъ.
Съ небесенъ знакъ да отбележи
къде е падналъ бранникъ смелъ.

Тѣжи, душа, Балканътъ знае
и помни първата бой.
Надъ лесоветѣ му витае
безсмъртенъ герой.

Той нежно клонитѣ разгрѣца
на своята приказна гора
И речъ подхваща, речъ можѣща
за смъртъ и братска свобода.

Облика въ есенни одежди
могли, равнини, хълми.
Очи надъ планината свежда
и сини, сребърни мгли.

Колѣнѣчи, душа, смири се
и подвизитѣ му приеми!
Орелътъ твойта скръбъ отнѣса
надъ плодни български земи...

въ О...
къде, тѣ
на уста гдето четата намѣри
смъртъта — премина въ безсмъртието

Кървавъ долъ — дѣто четата на Хаджи
Димитъръ даде второто си сражение

На едно мѣсто Ботѣвъ се излѣга
и то тъкмо тукъ: юнакътъ, както
самъ признава въ художественото си
обобщение, не загина, той не биде
забравенъ. Той остана да живѣе въ
сѣзнанието на единъ цѣлъ народъ,
защото падна за свобода. Но и да
бѣше забравенъ. Неговия подвигъ
да бѣше сведенъ до нула. Малко
ли е това стихотворение, което въз-
дига вдъхновителя си до висината
на Хималаитѣ?

И азъ бихъ казалъ: съ нищо
друго да не бѣше запазилъ мѣсто
въ памятьта на поколенията, освенъ
съ това вдъхнато отъ неговата са-
можертва стихотворение, Хаджи Ди-
митъръ би ималъ право на нашето
преклонение. Станалъ е причина
да се обдари нашиятъ езикъ съ
перлъ на каквѣто не се е радвала ни
една папска тиарда, ни една царска
корона, отъ сътворението на свѣта,
та дори и до днесъ. А колко много,
колко много е това... Единъ на-
родъ безъ свобода, безъ обрабо-
тенъ литературенъ езикъ, безъ ли-
тературни образци, безъ литературна
традиция и изведнажъ — решителна
стъпка въ храма на музитѣ, която
го поставя направо предъ олтаря
на жертвоприношението. И то за-
щото крѣвта на единъ българинъ
и творческия екстазъ на другъ се
слѣха въ едно.

Така започнатиятъ съ пѣсенъ по-
двигъ се свършва пакъ съ пѣсенъ,
за да пѣятъ и поколенията:

Стани, стани, юнакъ балкански,
Отъ сънъ дълбокъ се събуди...

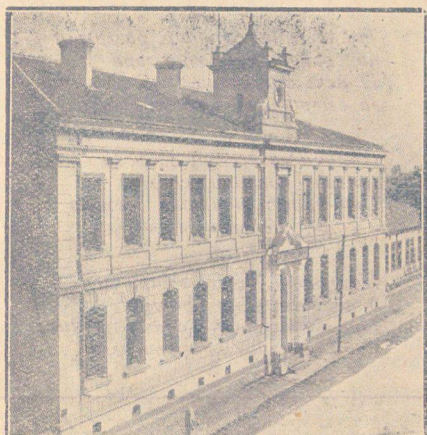
Защото:

Тозъ който падне въ бой за свобода
Той не умира...

Сливенъ въ културно-просвѣтно отношение

Сливенскитѣ гимназии

Действително, малко сж градоветѣ у насъ, които могатъ да се похвалятъ съ минало, преизпълнено съ толкова много и ценни прояви на националния ни гений, както Сливенъ. Безспорно, между многото негови прояви отъ исторично значение на първо мѣсто стои възникването на Сливенскитѣ гимназии. Велика бѣше грижата на българина за образование презъ време на робството.

Новото здание на мъжката гимназия „Д. П. Чинтуловъ“.

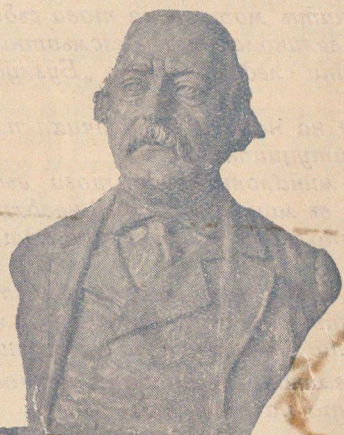
Тя извърши чудото на свободата и на този напредъкъ, на който днесъ всички се радваме. Сливенската мъжка гимназия започна своето съществуване отъ 1878 година, подъ името „Сливенско реално училище“. Паралелно съ просвѣтнитѣ реформи, които задачитѣ на жѣнкѣ сж налагали, тя се превѣща и презъ 1881 година въ Областна рѣ на Славия, а отъ 1889 — Държавна педагогическа гимназия. Въ 1889 година тя се преименува въ Държавна реална гимназия и отъ 1894 до 1934 година Народна мъжка гимназия. Следъ тази година гимназиитѣ минаватъ подъ едно управление като сливенски слѣти гимназии. Презъ казанитѣ години броя на ученицитѣ се е движилъ между 575—950 ученика. По настоящемъ само мъжката гимназия брой надъ 700, а девическата гимназия надъ 400 ученици съ общъ учителски персоналъ за дветѣ гимназии 44 души.

По уредбата и богатствата на своитѣ кабинети, библиотеки, лаборатории и пр. гимназиитѣ държатъ едно отъ първитѣ мѣста въ страната, а по отношение на помѣщенията, тѣ сж, може би, единственитѣ, които удовлетворяватъ нуждитѣ си

като занаятиятъ се водятъ само преди обѣдъ.

Учители въ тая стара гимназия сж традиции и завети на миналото, сж били народнитѣ будители Добри Чинтуловъ, Сава Доброплодни и др., а следъ освобождението до днесъ учителското тѣло е излчило отъ своята срѣда много учени, професори на нашия университетъ и видни общественици.

Хвърляйки бѣгълъ погледъ върху величавото минало на нашитѣ гимназии, върху училищния животъ презъ половинъ вѣкъ, предъ насъ се изправятъ редица поколения, изплуватъ въ ума ни имената на плеада голѣми учени, писатели и водачи на народа, които сж израстнали като умове и характери, като българи и човѣци. Тукъ тѣ сж били за-

ДОБРИ П. ЧИНТУЛОВЪ
патронъ на мъжката гимназия

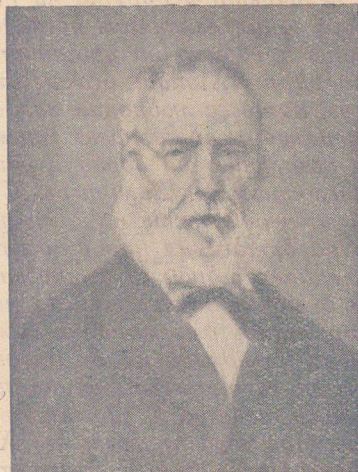
кѣрмени съ любовъ къмъ страната, която ги е отхранила и възпитала, тукъ тѣ се учили, какъ да изпълняватъ своя дългъ, като бждащи граждани на България. И днесъ, Сливенъ празнувайки освещаването паметницитѣ на своитѣ велики синове, не може да не се гордѣе, че е подготвилъ и подготвя, чрезъ своитѣ гимназии достойни граждани, които създаватъ историята на днешна и утрешна, просвѣтена и благоденствующа България.

„Единичното ми вжделенно желание не е било друго освѣнъ да допринеса както приживе, тъй и посмъртно всичко за просвѣтата и процѣта на българския народъ“.

Иаъ завѣщанието на Д-ръ Селимина Букурещъ 1866 год.

Д-ръ Ив. Селимински

Най-крупната личностъ отъ възраждането. Единъ отъ тия заслужили на народа ни дейци, — пръвъ просвѣтителъ и будителъ, който само поради неизвестността на рѣкописитѣ му, е билъ лишенъ отъ привилегията да застане въ новата ни история наредъ съ имената на Софроний, Венелинъ и др. Съ своитѣ

Д-Р. ИВ. СЕЛИМИНСКИ
основателъ на първото класно училище въ Сливенъ. Голѣмъ ученъ, просвѣтителъ.

обширни и извънредно ценни записки той ни даде най-ценнитѣ приноси къмъ историята на робското ни минало. Изключителна личностъ — едновременно Селимински е — издигнатъ отъ Сливенскитѣ мѣста за върхата за свободата на Гърция и — учителъ-просвѣтителъ, който се бори съ слово и перо противъ грѣкоманството за запазване българщината. Селимински по признанията на тогавашни историци е билъ „свѣтило за българитѣ“. Въ 1825 г. той открива въ родния си градъ Сливенъ първото българско класно училище, (до тогава е имало 5 грѣцки училища). Училището на Селимински бележи исторически етапъ въ историята на българската просвѣта. Съ него, той скѣсва съ дотогавашната метода на килийно и черковно училище. Той въвежда преподаването на математика, география и отечествена география, български езикъ и българска история. Грѣцки възпитаникъ, той е научилъ отъ самитѣ грѣци какво е нужно за да се възроди единъ народъ.

Въ Сливенъ, Селимински е не само учителъ, затворенъ въ стени

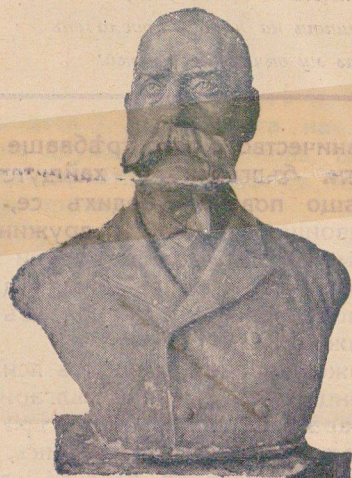
на класната стая. — Веднага съ идването си той основава тѣ нареченитѣ първоначално „Братства“, които вече въ 1827 г. се превръщатъ въ истински революционенъ комитетъ.

Д-ръ Иванъ Селимински е писалъ и чисто научни трудове върху медицината, пише редица томовете, записки върху „Възпитанието и просвещението на българитѣ“, „Борба съ патриаршията“ и пр. дѣто отъ всѣки редъ личи духовния, нравственъ и високо патриотиченъ образъ на тоя бележитъ за началото на XIX векъ българинъ.

Въ 1829 г. Селимински се преселва заедно съ сливенци въ Влашко. Тукъ той помага съ пари, рѣководи заселването на сливенци въ новото имъ селище, а следъ туй заминава да следва медицина въ Атина и Италия. Билъ лѣкаръ въ Болградъ, Букурещъ, подѣржа много българчета стипендианти. Умира въ 1867 г., като завещава всичкото си богатство за благотворителни цели.

Запискитѣ и съчиненията на Д-ръ Селимински, нашето министерство на Нар. Просвѣта издаде подъ наименование: „Библиотека Д-ръ Ив. Селимински“ въ 13 книги.

Д-ръ Георги Мирковичъ

първи директоръ на класното училище

Роденъ въ Сливенъ 1825 г. Завършилъ медицина. Монпелие. Заточванъ въ Диарбекиръ. Следъ освобождението директоръ на Сливенското класно училище. Редактиралъ много вестници и списания; написалъ „Българска граматика“. Филантропъ и благодетелъ. Умира 1905 год. въ Сливенъ.

Василъ Димитровъ

Културни прояви и институти въ града ни

Въ Сливенъ неспирно сж се поддържали и до днесъ културни прояви, интереси, институти, които правятъ честъ на града ни. Не отъ единъ сказкикъ на литературни, политико-социални, философски и художе-

ческиятъ елементъ, е отъ голѣмо значение за характернитѣ особености на известно обществено, защото отъ него зависятъ: темпераментността, издържливостта и духовнитѣ интереси на сжщото. За сливенци това обстоятелство се е проявило въ цѣлостното тѣхно отношение къмъ нѣщата. Балканътъ имъ е създалъ духъ на свободолубие е величието на природата имъ е внушило редица духовни ценности. Отъ тѣзи вложени у тѣхъ тенденции се е стимулирало онова вътрешно напрежение отъ интереси, което презъ 1859 год. се изрази въ основаването на най-хубавия за градъ ни културенъ институтъ — читал. „Зора“.

То остава фокусъ на всички идеи, засягащи културния възходъ на граждани. Читалище „Зора“ става духовния стимулъ на всички културни прояви. Въ неговитѣ уставни положения, още въ първия моментъ на основаването му, се влагатъ широки културно-просвѣтни цели, затуй и всѣка културна проява търсеше неговото просвѣтно благоволение и покровителство.

Добрата материална база му позволява да върши добра културна

работа. Театралниятъ му салонъ и хотелътъ станаха, опората, върху която можаха да се стимулиратъ много културни институти и организации: Въ миналото ние виждаме единъ драматиченъ театъръ, който създаде доста добри мѣстни сили. До преди година отъ името на читалището се афишираше и единъ „Детски театъръ“, който изигра твърде сполучливо и голѣма културно-възпитателна роля.

Отъ десетки години, та и до днесъ се обзавежда Читалищно Кино, което дава възможностъ на нашата пѣстра публика да е въ връзка съ голѣмата цивилизация и култура, че дори понѣкога и съ нейнитѣ дефекти.

Отъ нѣколко години пъкъ е откритъ за редовни посещения и Музеятъ — единъ институтъ, който силно подхранва нашето народно-художествено чувство. Застѣпени въ него художественъ отдѣлъ ни дава възможностъ да се информираме върху фазитѣ на това наше изкуство, както и за неговитѣ автори.

Народния университетъ е, следъ библиотеката, най-сжществения за целитѣ и задачитѣ на читалището просвѣтителенъ неговъ активъ още отъ основаването му. Днесъ той е поставенъ на една голѣма висота, защото въ дейността му е внесенъ известенъ редъ и система. Отъ година време тази система цели създаването на една голѣма школа за популярна и достъпна просвѣта.

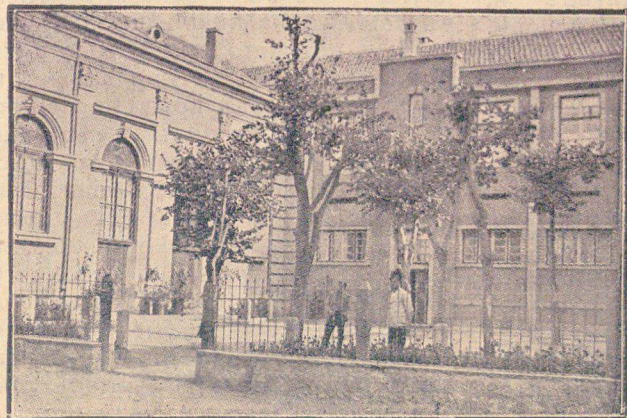
Отъ четири години е основанъ при читалището и Народенъ хоръ „Добри П. Чинтуловъ“, съставенъ отъ около 80 пѣвци отъ двата пола.

Следъ концертитѣ му въ провинцията, а миналата година и въ Столицата, хорътъ се атестира като първокласенъ такъвъ. Въ програмата му личатъ предимно композиции отъ родни автори и такива на голѣми западни майстори. Той има голѣмъ репертуаръ, стегнато, проникновено изпълнение и постигната ловка техника. Диригентътъ му г-нъ Ил. Цековъ, талантливъ музикантъ работливъ до самопожертвование хоровъ труженикъ.

Следъ завърщането на съгражданата ни капелмайсторъ П. Стратевъ при читалището се основа и „Филхармония“, подъ неговъ и на М. Тодоровъ диригентство. Съставена е отъ оркестъра на 11 п. дружина и около 20 любители инструменталисти — застѣпена е предимно класическа музика отъ Хайднъ, Моцартъ, Бетховенъ; романтична — отъ Туберто и Григъ, както и нѣколко модерни автори съ малки пиеси.

Сливенски филхармония вече регистрирана съ нѣколко концерти, добре посетени, повече отъ задоволителна резултати и подчерта своята необходимостъ за живота на града ни.

Не бихме били изчерпателни, ако не поменехме и за културната роль на женското д-во „Майчина длъжностъ“, датиращо въ своето битие още отъ епохата на възраждането. Покрай своитѣ чисто специфични просвѣтни и благотворителни цели, то взема голѣмъ дѣлъ на участие и въ широката наша общественостъ и култура, чрезъ сказки, концерти, забави и върши много благодѣла.

Читалище „Зора“ — читалищенъ салонъ, библиотека.

ствени теми, се е констатиралъ масовия интересъ на сливенци, не отъ единъ театъръ сж се признавали техническитѣ удобства на нашата мѣстна сцена. Не отъ единъ музикантъ, се е адмирала музикалността на сливенци. Всички чужденци говорятъ за нашето духовно творчество, за вниманието ни къмъ всѣки соц.-културенъ проблемъ и за беззаветността ни къмъ наука и изкуство.

Безспорно, географско-биологи-

„Живъ е той нивъ е“

Живъ е неговиятъ духъ въ съзнанието на потомството! Живъ е отъ тогава, когато геройски падна съ дружината си на Бузлуджа, за да обезсмърти святитъ чувства на върховенъ дългъ къмъ народъ и родина, отъ когато Балкана е пълнъ „хайдушка пѣсенъ“ за пробуда и борба. Живъ е, и ще пребъде безсмъртенъ неговиятъ духъ, защото насади въ съзнанието на българския народъ чувството на дългъ да брани съ единоплеменна ревностъ и преданностъ своето право за свобода и независимостъ отъ чужда властъ.

Символъ на възвишена саможертва ще остане за всѣкога името на Хаджи Димитъръ и на всички други будители и самоотвержени герои, за да напомня на потомството, съ какво велико себеприношение трѣба да се служи на народа и родината. Името на Хаджи Димитъръ, заедно съ имената на всички други великани по духъ — отъ епохата на Възраждането ни, принадлежи на цѣлия български народъ, но спомена за него остава наследственна честъ и гордостъ на града Сливенъ, родилъ и откърилъ въ своитѣ недра единъ отъ най-великитѣ въ миналото синове на родината.

Безсмъртния духъ на Хаджи Димитъръ, Христо Ботевъ и на всички борци съ перо, слово и оржие отъ онова минало намѣри по-късно своя изразъ въ многохиляднитѣ жертви по бойнитѣ полета въ родни крайща, за защита заветнитѣ идеали на българския народъ. Съ този напластенъ отъ многобройни свидни жертви мораленъ капиталъ общия ни дългъ да бранимъ родината си и въ бѣдаще става още по милъ и святъ, като налага на всѣки достоенъ за името си българинъ да се издига надъ житейскитѣ си привязанности, когато съдбинитѣ на родината поискатъ себеприношение отъ своитѣ доблестни синове, върни на неразривнитѣ връзки съ животворния духъ отъ миналото къмъ бѣдащето.

Най-достойно за безсмъртната паметъ на Хаджи Димитъръ и на другитѣ, които сж ни завещали имената и дѣлата си, ще бѣде ако намиратъ всѣкога живъ отгласъ въ сърдцата на поколенията будителнитѣ пѣсни на родоначалника на българската родолюбива поезия, Добри Чинтуловъ: „Къде си върна ти любовъ народна“ „Стани, стани юнакъ балкански“ Защото това сж, и ще останатъ основнитѣ морални добродетели, въ това е силата и залога за дълговечния животъ на българския народъ въ историята. Само тъй материалното увѣковѣчаване паметъта на Хаджи Димитра и на другитѣ ще бѣде върненъ външенъ изразъ на вътрешно съдържание.

А това ще бѣде когато поколенията, на първо мѣсто тия отъ Сливенъ, въздигнатъ нерукотворенъ, но блѣскавъ и величественъ паметникъ въ своитѣ родолюбиви сърдца! Тѣй и само тѣй тѣ ще бѣдатъ достойни за заветната паметъ на Хаджи Димитъръ и на всички други отъ епохата на Възраждането, както и на стотицитѣ хиляди защитници на родината въ войнитѣ.

Въ тази вѣра и надежда азъ виждамъ утеха и за насъ по-старитѣ, които изживѣваме своя вѣкъ, съ погледъ къмъ по-свѣтлитѣ хоризонти на бѣдащето.

Петъръ Димитровъ

Първата срѣща между Хр. Ботѣвъ и Х. Димитъръ

Когато започвали да капятъ листата, хаджи Димитъръ напускалъ Стара планина и потеглялъ, съ дружината си, за Влашко. Най-често войводата зимувалъ въ крайдунавския градъ Гюргево — свѣрталище на хъшовѣтъ.

Всѣка вечеръ, хъшовѣтъ се събирали въ кръмата на Дочо Царски. Тамъ се пѣли юнашки пѣсни, разказвали се случки отъ славнитѣ битки изъ Стара планина и се държали огнени речи за освобождението на поробеното отечество.

Една вечеръ, презъ 1867 година, въ кръмата на Царски влѣзалъ непознатъ момъкъ съ високо, открито чело. Погледътъ му кръстосалъ кръматата и се спрѣлъ вътречено на хаджи Димитра.

— Никой другъ не може да бѣде войводата — си казалъ момъкътъ съ високото чело.

Въ разгартъ на пѣснитѣ, хаджи Димитъръ ударилъ силно съ юмрукъ върху масата. Всички хъшове занѣмляли. Войводата се изправилъ и стрелналъ съ суровия си заповѣднически погледъ хайдутитѣ. Една бръчка се врязвала между руситѣ му вежди и придавала на лицето

му гнѣвенъ видъ. Той заговорилъ за близкия денъ, когато всички хъшове, които се скитатъ немили-недраги по чужди земи, трѣба да взематъ оржие и да сж готови да пролѣятъ кръвта си за свободата на родината.

Гласътъ му плуцалъ, като камшикъ, надъ главитѣ на хъшовитѣ, покорявалъ и най-непокорнитѣ, събуждалъ мъжество и вѣра и у най-невѣрующитѣ.

Когато войводата замлъкналъ, младежътъ съ широкото чело и голѣмитѣ черни очи, просълзенъ, се доближилъ до него. Очитѣ му искрѣли. Следъ единъ мигъ на смущение, той заговорилъ пламенно:

— Войводо, азъ съмъ Христо Ботѣвъ, отъ Калоферъ. За пръвъ пѣтъ, тая вечеръ, се почувствахъ гордъ, че съмъ българинъ и разбрахъ, че има защо да се живѣе на тоя свѣтъ. Азъ тръгнахъ за Русия — да уча висша наука, но сега моя пѣтъ се измѣни. Ако ме приемете, ще ви бѣда върненъ и нераздѣленъ другаръ.

Коравото сърдце на хаджи Димитра се трогнало. Той подалъ едрата си длъница на Ботева, притисналъ го до гърдитѣ си и го цѣлуналъ братски

Михаилъ Сапунаровъ — Генералъ о. з.

Народни водачи — народни герои

По стрѣмния пѣтъ на историческия си развой, народитѣ се ръководятъ отъ своитѣ най-издигнати и най-будни синове. Тѣ сж избранитѣ, които чертаятъ насокитѣ на тѣхнитѣ съдбини и разкриватъ новитѣ имъ хоризонти.

За да могатъ да прозратъ въ енигмитѣ на незнайното бѣдаще и достойно да изпълнятъ месиянската си роля, тѣзи избраници трѣба да въплощаватъ въ себе си копнежътъ и идеалитѣ на своя народъ и да бѣдатъ вдъхновени помазаници на неговия гений, който единственъ е безпогрѣшенъ.

Въ духовната съкровищница на народа, като свещени скрижали се нижатъ ценноститѣ придобити не само чрезъ лавритъ на неговитѣ сполуки, но главно съ цената на кървавия опитъ отъ преживѣни страдания

Изъ съкровениитѣ чертози на тази съкровищница, която народа таи въ мистиката на своята душа, бликатъ въ изобилна струя живителнитѣ

сокове, които кърмятъ поколѣнията отъ родъ въ родъ и ги кръщаватъ за нови подвизи.

За туй българския народъ, преминалъ презъ горчилото на страшни изпитания, не само не загуби своя куражъ, но пълненъ съ жизнени сили и борчески духъ, насочва своя погледъ само напредъ, къмъ свѣтлото бѣдаще, въ което непоколебимо вѣрва, съ безпогрѣшна интуиция. Той събира сили и чака своитѣ истински, голѣми водачи. Тѣ ще бѣдатъ кръвъ отъ неговата кръвъ и костъ отъ неговата костъ, тѣ — децата и внуцитѣ на героитѣ-светци, които набелязаха съ своята кръвъ истинскитѣ предѣли на цѣлокупното Отечество.

Безсмъртнитѣ подвизи на народнитѣ герои ще ги научатъ на свещената истина, че само беззаветната готовностъ да се отдадатъ всецѣло на дѣлото на народа, готовността самоотвержено да се жертвуватъ за него, може да имъ даде

Добри П. Чинтуловъ

Революционнитѣ настроения проникватъ най-напредъ въ народната ни пѣсенъ, кждето образътъ на свободната личностъ се издига до култъ.

Пѣснитѣ за стари хайдутѣ, за героични подвизи, за правда и човѣчностъ вълнуватъ душитъ.

По това време новобългарската поезия е още въ своя зародишъ. Добри Чинтуловъ, роденъ въ Сливенъ презъ 1822 год. е първиятъ български поетъ, като не взимаме подвнимание незначителнитѣ опити преди него. Тѣзи опити сж лишени отъ всѣко значение за поезията и чувствения подемъ на българина. Добри Чинтуловъ, надаренъ съ поетически даръ, усвоява тоническитѣ размѣри на руския стихъ, проучва техниката на живия български езикъ и първи създава пѣсни на чистъ, говоренъ български езикъ. Той долавя политическитѣ тенденции на времето си и ги въплощава въ пѣсни, като издига лозунга: **борба за свобода.**

Скрѣбта за роденъ край, за свидна майка, за родни балкани, за величието на българската природа, страданието на потиснатия народъ, мечтитѣ и борбитѣ му — ето основнитѣ мотиви на неговото творчество. За първи пѣтъ прогърмяватъ пѣсни съ настроения и чувства, които напълно покриватъ тия на епохата. За това Чинтуловитѣ пѣсни сж били свѣткавично дѣло, което организирило и канализирило чувствата на поробения българинъ.

Стани, стани, юнакъ балкански, отъ сънь дълбокъ се събуди, срещу народа отомански ти българитѣ поведи.

Този мощенъ зовъ за политическа борба, откликналъ въ сърдцата на младитѣ и разпалилъ душитъ имъ за борба.

Зората на нашето освобождение идва, и ние трѣба да сме готови. Героичнитѣ борби на сърби и гърци трѣба да ни вдѣхновятъ и насърчатъ.

„Я вижте, братя, погледнете на чуждитѣ намъ племена! Отъ тѣхъ добъръ примѣръ взимете. Какъ прославятъ имена.

Политическата свобода се извоюва само по пѣтъ на борбата, и за това трѣба денъ по скоро:

„Да си развѣемъ знамената да свѣтне нашата земя“

Или по-ясно:

За нашето отечество и слава, за нашата свободна държава да си пролѣемъ вси кръвта, да си добиемъ волността

Ясно и разбрано: борба за свобода! Ето лозунга, който поетътъ издига. Пѣснитѣ на Чинтулова, непечатани, а пѣти по сборове и съ-

право да ръководятъ неговитѣ съдбини. Името на тѣзи народни герои е легионъ. Тѣ се бориха и умрѣха, за да заживѣятъ вѣчно въ сърдцата ни, окръжени съ ореола на неуведаема слава.

Между тѣхъ съ ярка свѣтлина се откроява мощната фигура на **Хаджи Димитра**, който съ мълнията на своя чутовенъ подвигъ, кръстоса мрачния небосклонъ надъвесенъ надъ България и съ блясъка на своята саможертва, озари душитъ на братята — роби, и запали въ сърдцата имъ свещения пламъкъ на свободата.

Нека да наведемъ чела и се преклонимъ предъ неговата вѣчна слава!

Посвещение

на Д. П. Чинтуловъ

Въ единъ прекрасенъ майски денъ, преди да пукне зората, излѣзохъ азъ изъ одаята душевно много наскрѣбенъ

Д. П. Чинтуловъ

Низъ пѣтя ми нивята сж отъ бодри птици огласени, а колко пустота у мене Надви съ мъртвешкия си сънь!

Защо съмъ въ тая утринъ тъй

невеселъ, майко, та не мога

Да слѣя моя зовъ къмъ Бога

на птицитѣ съсъ пѣсенъта?

Защо сж всичкитѣ ми дни, защо ми е живота още?

Премина бурята среднощна

и всичко свѣтло засѣни.

На моя прагъ тежи една

повиснала мъртвешка кърпа;

и домътъ ми заглѣхна скрѣбенъ

и всичко ми вещай злина.

Какво постигнахъ цѣлъ животъ

учительтъ на толкозъ люде?

Като пчела за тѣхъ се трудишъ,

посѣхъ и не пожънахъ плодъ.

Отъ пѣснитѣ ми грѣй възторгъ

въ награда злѣчъ, уви, поглѣнахъ;

класътъ ми падна златозърнестъ

потыканъ въ кървявния слогъ.

Но, знамъ, ще грѣйне тукъ по насъ

една пресвѣтла, ведра утринъ.

Следъ всѣка скрѣбъ, следъ върли бури

сждбата праща свѣтълъ часъ.

Теглото ни ще стихне вредъ,

Отъ Дунавъ до морето бѣло;

кждето слънцето е грѣло,

помнете, слънце пакъ ще грѣй!

Йор. В. Богдаръ

дянки, въ балкана, на полето, — навсѣкжде, тѣ се разнасяли отъ уста на уста, обикаляли България и вълнували млади и стари. Споредъ изповѣдта на единъ съвременникъ М. П. Икономовъ — Чинтуловитѣ пѣсни сж били свѣткавични за тогавашното време. Ето що казва той:

„Малъкъ— дете бѣхъ—ала помня добре, че като притѣмнѣше и като се затворѣха магазинитѣ, дюгенитѣ, кжцитѣ — вредомъ, кждето имаше словесни сжщества — въ Сливенъ се повтаряха мощнитѣ звукове на „Балкански юнакъ“ или на „Любовъ народна“. Добре помня, че Чинтуловитѣ пѣсни произвеждаха фуроръ.. това, впрочемъ, бѣше фъртуна, която на своитѣ криле понесе всичко, а буйнитѣ характери почнаха да точатъ ножоветѣ си, да изтриватъ рждясалитѣ си пушки и пищови..

Да говоримъ за влиянието на Чинтуловитѣ пѣсни, то значи да бъркаме въ душитъ на цѣло поколѣние, което съ цената на скжпи жертви изнесе героичнитѣ борби за освобождението на българския народъ. А като оставимъ настрана стихотворението на Димитъръ Попски отъ Трѣвна, писано въ 1812 год., може смѣло да кажемъ, че Добри Чинтуловъ, безъ всѣкакво литературно наследство, изгрѣва като буреносна звезда на българското поетическо небе и съ пламъка на идващия денъ запалва душитъ на своитѣ съвременници за решителна борба — за свещената борба за свобода.

Така Чинтуловъ се явява родоначалникъ на новобългарската поезия, а по политически тенденции въ поезията си, той донѣкжде напомня Ботева преди появата на последния.

Ст. С. Султановъ

Кжщата на х. Димитъръ (преди реставрирането) и стара улица въ Клуцохоръ

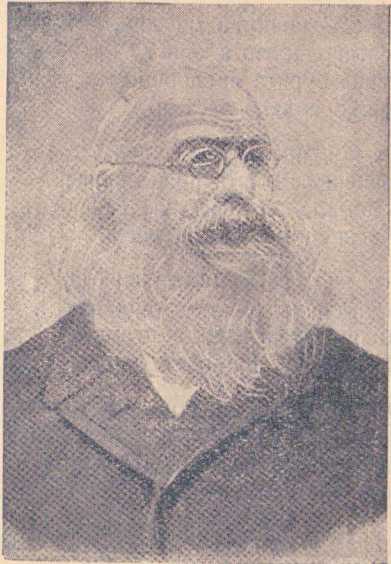

Джън Парпулов

ИВАНЪ ДОБРОВСКИ

Иванъ Добровски — това е най-скромния от будителите ни, предтечата на периодичния ни печат, „българският апостол на славянската нравствена взаимност и общославянски език“, приятеля на стария Ирекек, Шафарика, Палацки, Ригера.

Роден е през 1812 г. и е внук на „Славянския Фауст“ — Зафиръ Джинджия (Спиритиста). Учил е в

Иванъ Добровски

Сливен, Атина, следъ което заминава за о. Андросъ при знаменития философ и панелинист Теофилъ Кайри. Познанието, обаче, на старобългарския език и скромните му сведения за историята на славянските народи, получени в Сливенското училище — веднага дали да разбере на Добровски панелинистичните идеи на своя професор и пакостния тѣхенъ резултатъ за българщината и той решава да имъ се противопостави като основава между българите — студенти в Андросъ „Славянобългарско ученолюбиво дружество“ за борба противъ гърцизма и култивиране славянски духъ между членовете си. Дружеството изигра наистина голѣма роль — отъ неговитѣ срѣди излѣзоха свѣтилата на нашето Възраждане.

Животътъ на Добровски следъ напускането на о. Андросъ, наредъ съ учителствуването, е низъ отъ пжтувания: Цариградъ, Атина, Бѣлградъ, Букурещъ, Виена, Петроградъ, Парижъ, Нью Йоркъ, о. Самосъ и пр. Навсѣкѣде той отправя изложения, мемоари въ полза на българската кауза. Въ Самосъ Добровски решава, много преди Фотина, издаването на своето „Мирозрѣние“. Поради много причини, обаче, първиятъ брой на списанието излиза въ Виена едва въ 1850 г., посрещнатъ съ възторгъ отъ цѣлия славянски свѣтъ. — Активенъ деецъ въ черковните борби, обичанъ отъ Сливенци като противникъ на Унията — на I-ия съборъ по черковния въпросъ въ Цариградъ, който изработи устава на новосъздадената екзархия — Добровски е представителъ на Сливенъ, и е най-непреклонния, най-упорития, най-твърдия представителъ: той иска — или Български патрикъ, или нищо!

Добровски е билъ и голѣмъ математикъ, може би най-голѣмия на Балканския полуостровъ тогава. Работилъ е върху проблемата за квадратурата на кръга и искрено вѣрвалъ, че я разрешилъ и смѣталъ да ходи повторно въ Парижъ да демонстрира предъ Френската академия на наукитѣ разрешението. Той е билъ запознатъ съ диференциалното смѣтане — нѣщо изключително за него време. Добровски се е проявилъ и като добъръ филологъ; той е билъ за фонетичното начало въ нашия правописъ и е считалъ, че едното „и“ въ азбукето ни е излишно. И двѣтѣ реформи предлагани отъ Добровски се прокараха въ днешния ни правописъ.

Добровски дочака освобождението. Презъ 1896 г. той склопи очи въ Пловдивъ и бѣ погребанъ на общински разноски при стечение на цѣлия градъ. Библиотеката му, която е била много богата, се намира на съхранение въ Пловдивската Народна Библиотека. На Сливенското читалище „Зора“ Добровски завещава 3000 лева.

Георги Ноевъ

БУЗЛУДЖА — СИМВОЛЪ И ЛЕГЕНДА

„Живъ е той, живъ е — тамъ на Балкана“ ...

Живъ е предъ насъ подвига на Миналото... Се тѣй мълчаливъ, гордъ и юначенъ стои високо масива на Бузлуджа... Закрилникъ вѣренъ на хайдутитѣ, свидетелъ нѣмъ на геройската и страшна смъртъ на шепата възстаници начело съ Хаджията, сега той пази само тѣхнитѣ кости. Но отъ тия кости днесъ свѣти ярко неугасващия блѣсъкъ, гори пламъка на тѣхния чувовенъ подвигъ и говори на поколенията... По диритѣ на годинитѣ, ние днесъ четемъ и виждаме: — колко голѣмъ, колко великъ, колко свѣтъ е билъ тоя подвигъ — тая велика саможертва предъ светия олтаръ на Родината.

Било е 6 юлий година 1868...

На българския брѣгъ при селото Вардинъ изгърмява първата пушка на Хаджи Димитровата чета и поваля на земята пограничния патрулъ. — Поздравъ на свободата!...

Горди, мълчаливи подъ кървавия стягъ „Свобода или смъртъ“ четниците стигатъ телеграфната линия Русе—Свищовъ, скъсватъ жицата безъ да знаятъ че още отъ Букурещъ шпиони сж казали за тѣхното минаване... Вървятъ, а пжтя имъ бележи кървава диря...

Агликина поляна надъ Сливенъ е тѣхната целъ. Въ роденъ балканъ, родни братя ще ги срещнатъ, ще порастне силата имъ, по-остъръ грѣмъ юнашки ще обяви — **свободата!**... Вървятъ, а по диритѣ имъ дебне смъртта... Караисенъ, Кървавъ долъ, Пановата кория — дванадесетъ дни четата води неравни, свѣрхчовѣшки борби на животъ или смъртъ — редаятъ четниците, но останалитѣ по-ярошни, по-горди вървятъ...

Бузлуджа...

Побащите, балкане вѣренъ. Ти люлка на хайдутитѣ и тѣхенъ гробъ! Ти Бузлуджа!...

До тукъ жизнения пжтъ на четата е дѣло, подвигъ, отъ тукъ той преминава отвѣдъ синурата на живота — въ смъртта — безсмъртие и става легенда, става символъ!... Четиридесетъ юнаци повалени, четиридесетъ трупа разхвърляни по сипеи и чукари — ето края на чувовния и безпримѣренъ подвигъ. Но тоя край е начало. Отъ тука по-късно презъ Оборище, Перущица и Батакъ, презъ Шипка и Шейново изгрѣ свободата на България...

Минаватъ годинитѣ. — Днесъ още една къмъ тѣхъ. Безсмъртни — духъта на Хаджията и неговитѣ другари бродятъ по масива на Бузлуджа. Живѣ ли днесъ тоя духъ у насъ всички? Живъ ли е примѣра и подвигъ? Ще трѣбва ли да припомнимъ по навикъ само годишнини, и да чакаме само освещавания? Ще трѣбва ли? Нека всѣки день всаждаме тоя духъ — духътъ на Бузлуджа дълбоко въ сърдцата и душитѣ. Нека снемемъ отъ височинитѣ подвига и примѣра на тия що съ усмивка умрѣха за свободата ни. Да го вземемъ тихо отъ гранитнитѣ пиедестали на паметницитѣ, отъ бронза на статуитѣ и да го превърнемъ въ наша плътъ и кръвъ. Нека раснемъ всѣки день и всѣки часъ съ него.

Съ него да умремъ.

За съжаление, обаче, многостранната дейностъ на тоя голѣмъ българинъ не е още достатъчно добре проучена. Събудениятъ интересъ въ последно време къмъ духа на българското Възраждане нека, вѣрваме,

ще се спре и разгледа живота и дейността на творцитѣ на това Възраждане, между които Иванъ Добровски заема едно отъ първитѣ мѣста и заслужава да му бжде отдѣлено по специално внимание.

Б. Драгановъ — полковникъ о. з.

Четата на х. Димитъръ

Какъ бѣ сформирована първата редовно обучена дружина. — Знамето. — Водачътъ.

Въ края на м. мартъ 1860 год. презъ една студена и тъмна нощъ, единъ 19 годишенъ юноша цѣлува ржка на майка си и се заклева да се бори за свободата на поробенъ български народъ. Бждещия войвода поема Балкана, постъпва въ четата на П. Хитовъ и „шета“ по цѣла Стара планина, Средногорieto и Сакара. Следъ три години той е вече знаменосецъ на четата! И изпъква като най-храбъръ, безстрашенъ, решителенъ и смелъ между четниците.

Въ 1866 година се образува Централния Револ. Комитетъ. Почва се системна революционна дейностъ. Формира се голѣма чета съ участието на х. Димитъръ, Караджата и дѣдо Желю. На следната година Филипъ Тотю минава съ голѣма чета, но биде разбитъ при Върбовка и се връща. Въ края на м. юний 1867 г. минава втора чета, водена отъ П. Хитовъ при знаменосецъ Василь Левски.

Всички тия чети напомниха на свѣта, че има поробени българи. Но тѣ предизвикаха сжщо и репресалии отъ страна на турцитѣ. Хиляди българи избѣгаха въ Влашко. Отъ Сърбия бѣха прогонени по искане на турцитѣ, всички наши комити.

Тогава Раковски изработва планъ за формирането на една голѣма чета-дружина, която да мине Дунава и повдигне народа къмъ възстание. Задачата е била много трудна и опасна. Освенъ това на 15. X. 1867 год. умира Раковски и планътъ още повече се затруднява. Никой отъ старитѣ воеводи не се решавалъ на такъвъ подвигъ.

При такава трудна обстановка, х. Димитъръ — безстрашниятъ, решителенъ и смелъ воевода, подпомогнатъ отъ Ст. Караджата и Ванката Христовичъ, се нагърбва съ голѣмата задача.

Х. Димитъръ отъ Сливенъ, потомъкъ на стари боляри Асеновци, Караджата отъ Тулча, потомъкъ на Момчилъ войвода и Ванката Христовичъ отъ Габрово, трима хора, трима великани отъ тая тъмна робска епоха, които първи въ нашата нова история успѣха да организиратъ, обучатъ и поведатъ въ редовенъ бой 128 юнаци храбърци, да се биятъ съ турската армия 20 дни отъ Дунавъ до Бузлуджа, да оросятъ родната земя съ своята свещенна кръвъ и най-подиръ да сложатъ кости за нашата свобода.

Но да се формира една голѣма бойна дружина въ онова робско време, е било много трудно. Нашитѣ герои почватъ да събиратъ хора. Но не всѣки е за работа — казвалъ Раковски на Странджата. Хората трѣбва да се хранятъ и поддържатъ. А за това сж били нужни срѣдства. И х. Димитъръ е трѣбвало да се унижава, да проси, да иска, да моли, даже да взема съ хитростъ или съ насилие. Въ Букурещъ и Браила почва трескава дейностъ. Кръчмата на Паничковъ е свѣрталището. Браилченката Султана Русева изработва знаме отъ зеленъ коприненъ платъ съ лѣвъ и надписи: „За вѣра и независимостъ“ и „На оржжие мили братя!“.

Въ Букурещъ е главната квартира, а въ Гюргево — зимниятъ лагеръ. Въ чифликътъ „Петрошанъ“ на сливенцитѣ Михаилъ и Василь Колони всѣки прокуденъ българинъ

е можалъ да намѣри подслонъ, храна и работа. Дѣлото на х. Димитъръ бѣ трудно и непосилно за нѣколко души. Но то бѣ славно и велико. То искаше огромни жертви отъ усилия, отъ срѣдства, отъ хора. Подготовката наложи недождане, недоспиване, тревожни часове, неспокойни дни, безсънни нощи. А довършването му искаше голѣми грижи, лишения, страдания, рани болести, смъртъ.

**Велика епоха, велики синове!
Велики жертви, величаво дѣло!
Епична борба, геройска смъртъ!**

Набавянето на форменъ облѣкло и оржжие за 128 души не е било лесна работа. А трѣбвали и муниции, храна и много други нѣща.

Мнозина богати българи не давали нищо. Други пъкъ били бедни и не можали да дадатъ. Въ Пloeщъ х. Димитъръ бива принуденъ да събере отъ нѣколко българи иманяри пари, за да имъ достави разковниче за намяране на имане. Паритѣ веднага употребява за дѣлото. Въ Букурещъ той заедно съ Дим. Дишлията — сливенецъ, събиратъ пари за оржжие. Костаки Часовникаря дава 15 лири. Отъ единъ нѣмецъ двамата херои задигатъ 400 лири и Костаки е трѣбвало да гарантира предъ властитѣ, че тѣ сж добри хора и че не сж обрали нѣмеца.

Караджата върши сжщото въ Браила, подпомогнатъ най-вече отъ тамошнитѣ еснафи — срѣдна ржка хора, които най-вече сж давали срѣдства за дѣлото. Една група отъ 4 души начело съ Д. Дишлията обиратъ една чокойка въ Пloeщъ и даватъ нѣщата на Странджата, а той купува каквото е нужно за юнацитѣ. Ст. Караджата като опитенъ, ржководи лѣянето на куршуми и правенето на фишеци. Мушията на Н. Балкански е обрната на арсеналъ. Подобни работилници е имало въ дукяна на Димо

Великовъ въ Браила и на П. Чалъковъ. Купуватъ пушки, каквито намѣрятъ и събиратъ ловджийски чифтета, шишанета и арнаутски пушки. Сбирката се попълня отъ 30 бойни пушки отъ ромънската армия, подарени отъ капитанъ Никола Македонеца — българинъ на служба въ ромънската армия.

Иванчо Христовичъ-Ванката, като офицеръ, се залавя съ обучението на новобранцитѣ. Той е първия български ротенъ ком ндиръ. Цѣли 7 месеци той ги обучава и достига много добри резултати. Караджата заболѣва отъ охтика. Но пакъ продължава да работи.

По-голѣми срѣдства даватъ: Евлоги Георгиевъ, Райно Поповичъ, Н. Балкански, Дан. Ер. Поповъ, Ст. Боронъ, К. Сапуновъ, Ив. Стояновъ, Н. Х. Бакалоглу, Г. Найденовъ, Ник. Крець, Мих. Колони и др. Величието на дѣлото даваше възможностъ на всички да работятъ: бедниятъ съ трудътъ си, богатиятъ съ срѣдства, учениятъ съ науката, нисателя съ перото, младиятъ съ мощта си, стариятъ съ патилата, а героятъ съ храбростта си.

Важното бѣ да се намѣри водачъ, който да въплоти великата мисль, да обедини, и съгласува и използва разнитѣ сили и срѣдства за достигане на общата целъ — борба срещу тирана за свобода.

И х. Димитъръ имаше именно тая ценна способностъ, съединена съ силна воля, постоянство и упорство предъ всички пречки, да може да събере, обедини, организира, подготви и вдѣхнови най-голѣмата четадружина отъ 128 юнаци за борба на животъ и смъртъ. И когато тази бойна дружина мина въ България, тя разнесе на дълъжъ и на ширъ вѣстъта за новата епоха, за новата надежда, за свобода...

Бузлуджа бѣ нейния гробъ, но и зората отъ дето изрѣха първитѣ лжчи на свободата.

Промислено-индустриаленъ Сливенъ

Отъ малките бари, чакрци и гайтанджийници, карани отъ изобилните води, клокочещи отъ хладните балкански боази, се създаде

Бюст-паметникъ на Добри Желѣзковъ Фабрикаджията — основателъ на първата текстилна фабрика на Балканите въ Сливенъ — 1834 година.

то дѣло. Днесъ, тридесетъ и две хилядния градъ дава хлѣбъ на голъ-

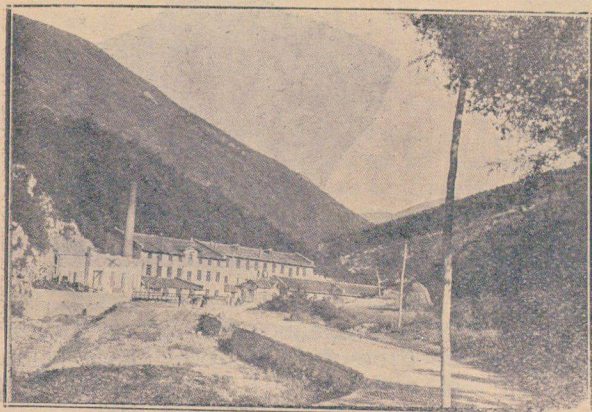
мата частъ отъ своите граждани, чрезъ ритмичната пѣсень на малки и голѣми фабрики и работилници. Хиляди мъже и жени изкарватъ честния си хлѣбъ въ тѣхъ.

Произвеждатъ се въ Сливенъ всички текстилни видове — отъ обикновените американски и зебла, до най-фини сукна и поплини; килими, чорапи, всички занаятчийски произведения; близките до града камено-вжглени мини сж известни съ едни отъ най-доброкачествените вжглища въ страната — както за домашно употребление (4000—5000 калории), така и за индустриални цели (до 9200—9500 калории).

Пакъ въ Сливенъ, преди нѣколко години, родните му синове, откриха за втори пътъ, следъ майсторъ Добри, първа фабрика на Балканите — за електрически крушки.

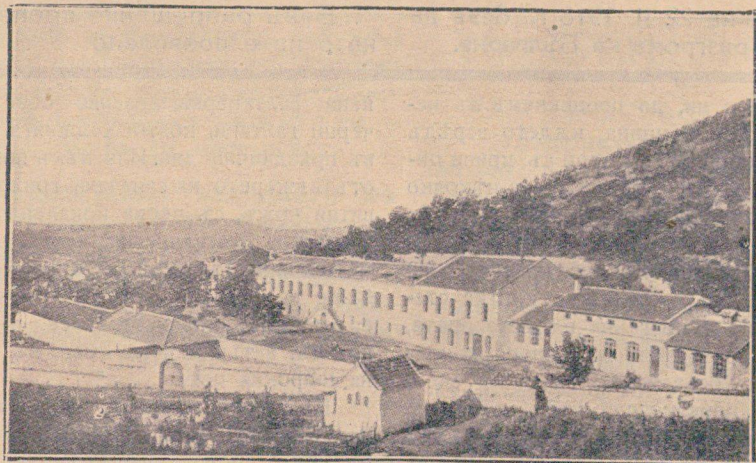
Постиженията на Сливенската промишленостъ ще бждатъ показани въ организираната стопанско-промишлена изложба.

ПРОДАВА СЕ ВЪ ВАРНА мѣсто край морето при сжседи: Генералъ Савовъ и Чапрашиковъ. Справки и споразумения чрезъ Георги Гюлмезовъ въ гр. Сливенъ.

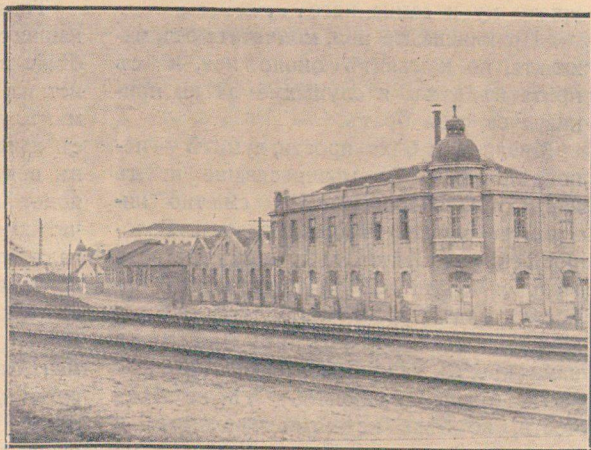
Текстилна фабрика А. Д. „Илия Каловъ“ въ Асѣновското дефиле.

Еднакво и въ областта на духовната и на материалната култура Сливенъ даде заслуженъ и достоенъ данъ, дава иднесь. Безъ многошумъ работливия сливенецъ твори дѣлото на българската индустрия.

Държавно сръдно текстилно училище „Добри Желѣзковъ“.

Предъ индустриалния Сливенъ стоятъ богати възможности за просперитетъ въ земеделско-горско-овощарско отношение. Хилядите декари на крастави поле и оросяването полето на западната частъ на околията ни чрезъ Тунджа; запазване хилядите декари гори, създаване овощни градини — стоятъ и чакатъ скорошна реализация.

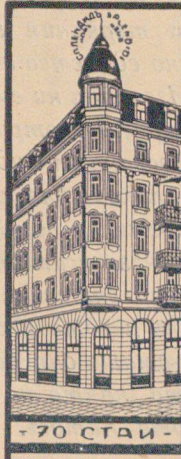

Частъ отъ Индустриалния кварталъ, край гарата — на преденъ планъ текстилна фабрика Недевъ-Сарживановъ.

Сливенъ въ земеделско-стопанско отношение

Сливенъ съ околията си заема площъ отъ 1094 кв. клм., въ северната частъ на която се вѣрзва Стара Планина и я раздѣлятъ пографски на балканска, полу-балканска и полска части; все пакъ града съ околията се радватъ на добро земедѣлие, още повече, че околията се оросява отъ р. Тунджа.

Тундженската долина е обектъ за бждещо интензивно земедѣлие. Културната площъ заема 440,300 дек., отъ която: ниви 404,305, лозя 30,100, маточници 1,050, искусствени и естествени ливади 21,920, овощни градини 1,400, зеленчук. градини 2,500, мери 69,700, гори 521,900, пустеющи земи 28,400.

**ХОТЕЛЪ НОВЪ
СПЛЕНДИДЪ**

ЦЕНТРА НА
СОФИЯ

ПРЕОБЗАВЕДЕНЪ ТЕЛ. 44-11, 47-45

ГОПЛА И СТУДЕНА ВОДА ВЪ ВСЯКА СТАЯ, БАНИ И ДР.

АСАНСОРЪ

ОБСТАНОВКА - ЧИСТОТА - УДОБСТВА

ЦЕНИ НАЙ-УМЕРЕНИ

ПОДЪ УПРАВЛЕНИЕТО НА ТУСЧО ХАНТАРДЖИЕВЪ

БЪЛЕНСКО ОБЩИН. УПРАВЛЕНИЕ — СЛИВЕНСКА ОКОЛИЯ

ОБЯВЛЕНИЕ № 2749

Извѣстява се на интересующите се, че на шестнадесетия денъ отъ публикуване настоящето въ в. „Изтокъ“, отъ 14—16 ч., въ общинската канцелария ще се произведатъ търгове съ тайно наддаване на:

1. За продажбата на дървената маса отъ сѣчището за 1935—1936 ст. г. въ мѣстността „Папурлука“ — Боровдолско землище отъ 175.2 декари съ първоначална цена на декаръ 120 лева или общо девизна стойностъ 21,024 лева.

2. За продажбата на дървената маса отъ сѣчището за 1935—1936 ст. г. въ мѣстността „Кеикъ-Бунаръ“ — Бѣленско землище отъ 118.460 декара съ първоначална цена на декаръ 270 лева или обща стойностъ 31,984 лева.

3. За продажбата на дървената маса отъ сѣчището за 1935—1936 ст. г. въ мѣстността „Саркаджика“ № 1 — Жълтъ-Бръгско землище отъ 191.425 декара съ първоначална цена 80 лева на декаръ или обща девизна стойностъ 15,314 лева.

Офертите се приематъ до 12 часа въ деня на търга. Залогъ за правоучастие въ търга се изискватъ 5% въ банковъ удостоверение, който залогъ се допѣлва въ размѣръ на 10% следъ утвърждаване на търга.

Всички разноси по произвеждането на търга сж за смѣтка на предприемача.

Тържните книжа сж на разположение въ общината и могатъ да се видятъ всеки присъственъ денъ и часъ.

с. Бѣла, 24 Октомврий 1935 год.

ОТЪ ОБЩИНАТА

СЛИВЕН. ОБЛАСТЕНЪ СЪДЪ

ОБЯВЛЕНИЕ № 181

Сливенскиятъ областенъ съдъ, обявява, че Ямболския областенъ съдъ съ опредѣлението си № 2093 отъ 11. IX. 1935 г., е допустналъ осиновяването на Иванъ Станевъ Дженковъ, отъ с. Михайлово, отъ жителя на сжщото село Янко Пеневъ Стойчевъ гр. Сливенъ, 26 Октомврий 1935 год.

Секретаръ: Бъчваровъ

ОПРЕДѢЛЕНИЕ

№ 71

Сливенския областенъ съдъ въ разпоредително заседание на 21 Октомврий 1935 год., на основание чл. 37 отъ Закона припознава нелегално-рождените деца и пр.

О п р е д ѣ л и:

Допуща осиновяването на Тона и Руси Георгиеви Русеви, отъ с. Самуилово, Сливенско, отъ Колю Русевъ Желевъ и съпругата му Елена Стоянова Добрева, по мъжъ Колю Русева, двамата отъ сжщото село.

Председателствующъ чл.: М. Николовъ

Членове: { Г. П. Койчевъ
П. Цоневъ д. чл.

Гавраиловско Общинско Управление

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 4545

Въ допълнение на обявлението подъ № 4445, публикувано въ в. „Изтокъ“, бр. 53 отъ 21 Октомврий т. г., търгътъ ще се произведе съ тайно наддаване 15 дни следъ публикуването на първото обявление — на 6 Ноемврий т. г.

с. Гавраилово, 23 Октомврий 1935 год.

Отъ Общинското управление

Добри Немировъ

Перото и мечътъ

Никой народъ не се е развивалъ и издигалъ безъ търкания и противоречия. Но противоречия създадени въ името на едно единство въ мисълъ, чувство и дейностъ е могло да бжде само полезно. Известна ни е борбата между чорбаджии и бунтовници. Това бѣха два мира, две отрицащи се идеологии — и все пакъ надви оная, която бѣше призована отъ идеята за политическа свобода. Отъ друга страна, хората на спокойната просвѣта не можеха да бждатъ въ хармония съ бързитъ устреми на революционеритъ. Едни очакваха чрезъ църковна и просвѣтна независимостъ да се освободятъ, а други виждаха лѣкътъ на свободата отразена само въ мечоветъ имъ. Тѣй се кръстосаха въ свирепъ дуелъ перото и саблята, кръста и шишинето. Но въ тия борещи се лагери имаше оня безмърненъ идеализмъ, който направи еднакво велики имената, както на Бозвели и Илариона, тѣй и на Хаджи Димитра и Панайота Хитовъ.

Д-ръ Добри Минковъ

Во вѣки вѣковъ...

Въ историята ни нѣма име по-свѣтло отъ името на Хаджи Димитъръ Асѣновъ. Той справедливо може да се нарече истински народенъ герой, защото самъ, по свой собственъ починъ, доброволно пролѣ своята скъпа юнашка кръвъ въ неравна борба за свѣтлата свобода на своята родина. По нѣкога азъ съмъ си позволявалъ да сравнявамъ Хаджи Димитъръ Асѣновъ съ прочутия италиански патриотъ Гарибальди, тѣй като въ живота и дейността на двамата има много общи черти. Но азъ винаги съмъ поставялъ нашия герой по-високо, защото той е действувалъ при обстоятелства много по-неблагоприятни. Дѣлото на Хаджи Димитъръ Асѣновъ е имало грамадни, важни и благодатни последици въ историята ни. То послужи за опознаване на българското име въ свѣта.

И действително, когато Хаджи Димитъръ се сражаваше на Балкана за свобода, въ самата столица на отоманската империя френския ежедневникъ *Courrier d'Orient* нарече нашия герой „славния Хаджи Димитъръ“. Разбира се, че цензурата спре вестника, но славата на българското име се разнесе по свѣта. Дѣлото на Хаджи Димитра способствува не малко и за ускоряване окончателното решение на черковния въпросъ. То силно подеиствува и за повдигането на народния духъ, особено у младежта, която си думаше: ако единъ юнакъ, Хаджи Димитъръ съ една шепа момци бѣ въ състояние да стори такова чудо, то какво би станало ако цѣлиятъ народъ се въоръжи и възстане за своята свобода?

Нека благодарно се поклонимъ предъ свѣтлата паметъ на нашия герой, и нека славата на неговото име се запази во вѣки вѣковъ.

Паметнитъ търнества за Х. Димитъръ сж на 7, 8 и 9 ноемврий 1935 год. — Сливенъ. Търнествата ставатъ подъ почетния патронанъ на г. Генералъ Рашко Атанасовъ — министъръ на вътрешнитъ работи.

Георги П. Арnaudовъ

Неговата сестра

Баба Данювица — слабо прегърбена старика, съ малки, живи очи, облечена въ черенъ баскинъ, съ черна престилка и черенъ баринъ на главата. Баба Данювица — жена на дядо Даню Дандалавезата — веселъ приказливъ старецъ — бѣше една отъ сестритъ на Хаджи Димитра.

Неиния животъ бѣше за насъ огледало, въ което се отразяваха споменитъ за легендарния й братъ, въ което виждахме голѣмия подвигъ и романтичната саможертва на нетърпящия робство клучохорски младежъ, който „падналъ въ бой за свободата“ на своя народъ, а още живъ и ще живѣе въ сърдцата на всички българи.

Клучохоръ — родното мѣсто на Хаджията, Моралията Трънкинъ, Георги, Злати Конарджаолу, Дишията, Икономовъ, Селимински, Кръстю Асѣновъ, Папанчевъ, Попначевъ, Панаретовъ и толкова още много скромни и безименни герои и труженици за свободата и просвѣтлението на своя народъ.

Тридесетината години отъ освобождението, не бѣха измѣнили много хората и живота въ тази частъ на Сливенъ. Черквата „Св. Никола“, дебелитъ вѣковни липови дървета край нея, стария метохъ, прихлупената хайдима, старото училище, дебелитъ оградни стѣни съ грамаднитъ двукрили врати на черковния дворъ, калдърѣменитъ сокаци, идиличнитъ дворове, съ вадитъ презъ тѣхъ и красивитъ цвѣтове на Богородичкитъ, Димитровчетата и Фатма булата — цѣлата тази обстановка, така жива и свидна, говореше въ детскитъ ни съзнания за недалечното ни минало, въ което бѣха живѣли бащитъ ни, които не можехме да си ги представимъ — „какъ сж ходили съ фесове на глави и сж живѣли подъ турско“.

Край насъ бѣха, всредъ тѣхъ растъхмъ — живитъ свидетели на това минало — едновременно и недалечно задъ насъ и непонятно и несъвмѣстимо съ представитъ ни за свободенъ, веселъ и

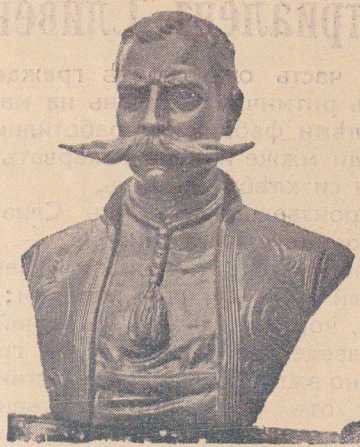
охолень животъ — стария просвѣтенъ учителъ Кавалджиевъ, Попъ Димитъръ Даскалъ Балю, Кандилафина х. Янаки Дядо Божилъ, Дядо Хаджи Михалъ, четника Дядо Нено Брадата, Баба Хаджитка, Баба Иванка Арнаутката, Баба Данювица, Дядо Даню Дандалавеза... и други още като тѣхъ — замислени, добродушни и сериозни старци.

Тѣ минаха своята младостъ въ онова, сиво и тежко робство, когато следъ дневния благословенъ трудъ, е трѣбвало да се прибирайтъ при мръкване още въ дълбокитъ сѣнчести дворове, да подпиратъ пжтнитъ врати съ здрави керии и въ обширнитъ стаи, въ ерѣ одаитъ, послани съ козаци и дебелѣ черги, похаитъ и менсофитъ, сж изнизвали днитъ си на тихи радости и скърби.

И въ черната, непрогледна нощъ, когато скалитъ на „Синитъ камъни“ сж бѣдѣли надъ града, като вѣренъ стражъ, а рѣката му е носѣла вѣчния шепотъ на свободния Балканъ — приборалъ и скжталъ въ усонитъ и горитъ си, роднитъ чедъ — хайдутѣ, при тѣхъ е отишелъ още единъ — младъ, буенъ, красивъ младежъ. Следъ мѣстыта надъ лѣкара, викимена — грѣкъ, за поруганата честъ на българка девица — Клучохоръ е билъ стегнатъ отъ кордона на заптиетата, търсящи изъ двороветъ и презъ комшолуцитъ, комитата, който като на пиле, отрѣзалъ главата на забравилъ се грѣкъ... И не следъ много време Хаджията е билъ вече край леденитъ води на Харамѣ бунаръ, посрещнатъ гостолубиво отъ сѣнкитъ на мълчаливия Балканъ, въ далеченъ пжтъ къмъ друга земя, кждето съ родни братя ще вдигнатъ ржка противъ вѣковния врагъ.

До южната черковна врата бѣше малката схлупена кжца на баба Данювица. Дветъ малки стаички, съ откритото хаетче, гледаха на югъ, къмъ баира; надъ самитъ тѣхъ, зѣеше като голѣмо око, черна дупка — отвора на тавана, който привличаше като фокусъ въображенията

Панайотъ Хитовъ

Родоначалникъ на българското хайдутство. Учителъ на х. Димитъръ, Караджата, Левски, Ботевъ.

Единъ отъ първитъ революционери отъ кржжика на Раковски, подъ чието влияние той възприема идеята за обща революция въ България и отъ хайдутинъ той се превръща въ напълно обособенъ революционеръ.

Роденъ въ Сливенъ — квартала Ново-село 1830 г. Синъ на богатъ баща — овчаръ, той оставя кжца, жена, деца и става хайдутинъ.

Отначало влиза въ четата на другъ сливенски воєвода — Георги Трънкинъ, а по-после съставя голѣма своя чета съ знаменосецъ х. Димитъръ и кръстосва редица години Стара-планина, Сръдна-гора, Сакаръ.

Презъ 1867 г. организира друга голѣма чета съ знаменосецъ Василь Левски.

Борилъ се на страната на Сърбия въ време на сръбско-турската война, дето командува общия български легионъ отъ 1300 души.

Въ освободителната война той се бие като опълченецъ. Става водачъ на рускитъ войски при минаването имъ презъ Балкана.

1885 г. презъ сръбско-българската война той образува волентирски ескадронъ, съ който пази турската граница. Въ свободна България въ 1896 г. той е избранъ за Народенъ представител. Председател е на Опълченското и Македонско-Одринското д-ва.

Умира на 22 II 1918 г. безъ да доживѣе разгрома на България.

и вниманието ни, да проникнемъ въ неговия мракъ и тъмнина, кждето всрѣдъ голѣмитъ керии, очукани съ криви цигански пириони, лежаха въ жгѣла нѣколко пушки, шишинета и дълги ножове.

Презъ деня ржцетъ на баба Данювица неуморно шетаха по кросното на стана, а вечерята, малката, кротка старика сядаше на прага на пжтната врата, или пжкъ срещу нея, до дѣнера на клоността черковна асма.

Та ни привличаше къмъ себе си. Отъ нея лѣхаше нѣкаква топлина и духъ — свидетелъ на нѣщо голѣмо, скжпо, героично. Тя бѣше родна сестра на Хаджи Димитъръ, виждала го е, пипала го, готвила му е дрехи, крила е оржжикето му и самия него...

Приклякнахме ние, момчетата отъ малалата, по камѣнитъ около нея, и съ притаенъ дѣхъ, я слушахме да ни приказва за своя братъ.

Мислитъ и бѣха прости, думитъ — не-посрѣдствени. Тя възкресяваше предъ насъ отдѣлни спомени или смжтно низещи се случки отъ своя животъ. Говореше ни за буйствата и непокорството на своя братъ, за боицата, които на-нисалъ надъ турскитъ момчета, разп-рявшие ни какъ турчинъ не смеялъ да замръкне въ хайдушкия Клучохоръ.

А имаше и случаи — тѣ не бѣха чести, но бѣха истински тържества и свещенодействия — когато старницата не се задоволяваше само съ откъснатитъ разкази и отговори на жадно задаванитъ й отъ насъ въпроси. Тя буйно разпалваше въображенията ни, когато отваряше сандѣка въ стаята, покритъ съ черги и покривки, поставенъ между огнището и бѣлиятъ калайдисанъ бакъръ, съ водата, съ потопената кипча въ нея. Она голѣмъ, тъмнозеленъ сандѣкъ, съ дебелъ тежкъ капакъ, съ наивно нарисуваното червено лале, на предната му страна, който при привъртането на черния ключъ въ френке-ля, издаваше ясенъ, отекващъ се звънъ. Старницата пристѣпваше бавно къмъ сандѣка, изваждаше ключа отъ дълбокия джобъ, изгубенъ въ многото гънки на широката рокля и следъ като звъннаше сандѣка, следъ малка пауза, повдигаше капака и съ нѣжностъ и внимание изваждаше отъ него синята сук-

Георги Икономовъ

Единъ величавъ образъ отъ революционеритъ на сръдногорското възстание 1876 г. Редомъ съ Стамболовъ и Зах. Стояновъ, единъ отъ първитъ организатори на Старо-загорското и на Сливенското възстание. Роденъ е въ Сливенъ квартала Клучохоръ 1848 г. 20 априлъ. Въ 1872 г. за пръвъ пжтъ влиза въ състава на Русенския революционенъ комитетъ. Става чиновникъ — маневристъ по линията Одринъ — Харманли въ услуга на революцията.

Въ 1876 г. Икономовъ се отзовава въ Цариградъ, а отъ тамъ въ Влашко, повиканъ да се изработи плана за общо-българско възстание (Априлското). Икономовъ тукъ е удостоенъ съ най-високата мисия — организаторъ на II революционенъ районъ съ седалище Сливенъ. Въ качеството му на организаторъ на революционния районъ, името на Икономовъ застава наредъ съ тоаа на Бенковски и Воловъ. При кървавото потушение на Априлското възстание загина трагично, удавенъ въ Янтра заедно съ Воловъ на 25 май 1876 год.

Настоящиятъ брой на „Изтокъ“ се отпечати въ 5000 екземпляра въ печатница „Родопи“, София на 3 ноемврий — година 1935.

Редактирѣ се отъ Г. Ноевъ и Г. Арnaudовъ.

Всички статии се написаха специално за „Изтокъ“.

Безъ разрешение препечатването не е позволено.

нена салтамарка, красиво обвезана съ черни гайтани, която Хаджията носелъ въ празнични дни. Или пжкъ повдигаше отъ иджерето на сандѣка, грижливо завития ножъ, съ черна кокалена дръжка и пѣстра металическа капия. Кърпата — широка, съ червени шарки по нея, бѣше на братъ й — сжщата кърпа той е завивалъ около врата си, а ножа е носелъ, затъкнатъ на лѣво, въ гънкитъ на широкия поясъ...

Въ далеченъ унесъ, съ разсеянъ погледъ върху скжпитъ вещи, старницата едва чуто, промълвяваше нѣколко думи... „неговата кърпа, неговия ножъ...“

Това, което чувахме въ училището за нашия съседъ, голѣмия Хаджи Димитъръ, бѣше за насъ малко. Виждахме го, наистина, по рисункитъ, напетъ, гордъ момѣкъ, изправенъ до Караджата, държашъ съ лѣвата ржка дръжката на втикнатия въ пояса ножъ, а съ дѣснатъ — твърдо подпрѣна на земята, дългоцева пушка; четѣхмъ Ботевитъ стихове — че падналъ въ бой за свобода, „той не умира“, но баладата за подвига на Бузлуджа — за захвърлената пушка и „сабя строшена“, за сестритъ самодиви и за романтичната нощъ, когато „звезди изгрѣятъ, гора зашуми, Балкантъ пѣе хайдучка пѣсенъ“ — цѣлата тази притаяваща душата и примаваща съ величието си картина, поразяваше съзнанията ни, когато се прибирахме въ кжщи следъ проститъ разкази на Баба Данювица, следъ показванитъ ни отъ нея скжпи реликви. Чрезъ нея, изживявахме истински епопеята на българското племе, изнесена всрѣдъ жертва, геройство и самоотречение отъ родния й братъ и други като него, по гордитъ върхове на величествения Балканъ...

... И когато единъ денъ малката старика, склопи кроткитъ си очи, изпахме я смирено подъ цѣвналитъ вишни на Клучохорскитъ гробища, заедно съ скжпия споменъ, внедренъ въ душитъ отъ нейнитъ благи разкази — за голѣмия й и легендаренъ братъ Хаджи Димитъръ.